

www.e-rara.ch

Athanasii Kircheri ... Iter Exstaticum Coeleste

Kircher, Athanasius

Herbipoli [i.e.Würzburg], 1671

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-1231>

Caput XII. Cur, cum Deus tanta hominis causa condiderit, tam pauci tamen salutem aeternam consequantur; & de occultis Dei iudiciis.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

CAPUT XII.

*Cur, cum Deus tanta hominis causâ condiderit,
tam pauci tamen salutem æternam consequantur; & de
ocultis Dei judiciis.*

*Ocultis Dei
judiciis.*

I. **T**heodidactus. Dum paulò profundius mundi magnitudinem rimor, dum innumerabilem illam cœlestium corporum multitudinem exactius pondero, dum terrenum hunc globum magnâ adhuc parte incognitum considero; hæreo anceps, neque ullâ ratione invenio, cur Deus Optimus Maximus, cujus natura bonitas est, tantâ solius hominis gratiâ condere voluerit, cum tamen magna pars hominum æternam salutem non consequatur, neque ultimum finem suum attingat. Video ego multas in terra regiones, tametsi hominibus refertas, nobis tamen incognitas, quæ nunquam Evangelii lucem aspexerint, nihil de rebus fidei & Verbo incarnato inaudierint. Exhorresco, dum considero Americam, ante 200 circiter annos detectam, multis millionibus hominum refertam, toto antecedentis temporis decursu omni divinæ lucis radio destitutam in perpetuis infidelitatis tenebris extitisse. An non infinita Dei clementia & misericordia Prophetam, aut Apostolum illis mittere poterat, qui in tenebris & perpetua mortis umbra sedentibus viam salutis monstraret? Sed & expavescō, dum video exiguam illam Dei fideliumque Ecclesiam ante Filii Dei in carne adventum non nisi paucis regionibus conclusam, solam fidem rectam & sinceram tenuisse, omnibus reliquis mundi nationibus in infidelitate & idololatriæ abominatione relictis. Sed, quod amplius, obstupescō, quomodo post salutis humanæ adventum, mundus in antiqua sua adhuc infidelitate persisteret; innumera hæresum monstra mox exorta totum terrarum orbem concusserint; tam pauci præterea, qui juxta Christi legem, perfectam vitæ rationem incant, inveniuntur, atque adeò illud Psalmi completum videatur: *Deus de Cælo prospexit super filios homi-*

hominum, ut vident, si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinaverunt; simul inutiles facti sunt; non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. Hæc sunt, quæ cor meum torquent; hæc sunt, quæ omnes animi mei facultates veluti turbine quodam involvunt; ad te confugio, Cosmiel, à te aliquam intellectus lucem exspecto.

II. *Cosmiel.* Inaccessa humano, nè dicam angelico intellectui divinatorum decretorum sacramenta tibi à me exponi potulas, quæ aded abstrusa sunt, ut quamdiu homo in hac mortalitatis umbraversatur, eorum capax esse non possit: sunt enim *Judicia Dei abyssus multa*; semitæ providentiæ ejus nulli creatæ sagacitati investigabiles; *Quis enim novit sensum Domini?* *Judicia Dei occulta.* *aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis dicere potest, cur sic fecisti?* Hoc unicum tibi summo solatio sit, Deum nihil frustra facere, sed uti ab æterno omnium præcognitas rationes habuit, ita infallibili infinitæ providentiæ suæ dispositione, omnia in summum bonum, etiamsi cæco mortalium generi nonnulla extrema mala videantur, coordinasse. Uti enim omnia propter hominem condita sunt, ita homo non propter mundum, sed ad Deum divinamque gloriam in vitam æternam destinatus est; cujus quidem beatitudinis finis non est proprium commodum & emolumentum hominis, sed manifestatio gloriæ Conditoris; ut glorificetur in omnibus sacrosancta & superbenedicta Trinitas: *omnia enim propter seipsum Dominus operatus est.* Hinc Deus non scientiâ, sed fide incomprehensa opera sua attingi voluit, ut hoc pacto per meritum fidei hominem tandem ad intuitivam Dei visionem, in qua omnia ineffabili quadam ratione hîc nobis incognita videbuntur, disponderet. Omnia itaque, quæcunque humanus intellectus penetrare nescit in hac carne mortali constitutus, in æternæ vitæ statum reservata esse scias; ut proinde non mireris, si arcanorum divinatorum Sacramenta hominem lateant: hoc enim eo fine factum esse scias, ut homo imbecillitatis suæ conditionem intuitus, cum timore & tremore Deo serviret, & per fidem adhereret arctius; per spem ad divinæ fruitionis delicias anhelaret ardentius;

Mala cur
permittat
Deus.

dentius ; ac per charitatem tandem ei uniretur perfectius , donec carneæ sarcinæ pondere solutus eo tandem æternum perfrueretur. Ibi enim omnia in lumine vitæ spectabunt homines ; ibi omnes divinorum operum rationes , mundi structuram & fabricam , omniumque in eo contentorum causas perfectè , jucunditate ineffabili , & æternum duraturâ contemplabuntur ; ibi perfectè bonitas & sapientia Dei , omnium operum divinorum radix & principium , cognoscetur ; & bonitas quidem Dei illis essentiam , sapientia leges conferet. Ex summa itaque & inscrutabili divinæ sapientiæ abyssu , mundus sub tali & tali magnitudinis mole , sub tanto stellarum corporumque cœlestium numero , non majori , nec minori processit ; qui distantias singulis disparatas , influxuum virtutumque disparatas rationes assignavit , quas nemo nisi ipse solus novit , suo tamen loco in Verbo vitæ manifestandas. Ex hoc infinitæ sapientiæ promptuario processit , quòd homines tantopere mirari solent , cur tam disparis conditionis jugum humanum genus presserit , dum unum pauperie depressum , alium gloriæ & divitiis exaltatum voluerit ; hunc perpetuâ morborum vexatione miserum , illum robore & fortitudine florentem ; hunc iniquæ fortunæ telis prostratum , alium felici omnium rerum successu prosperantem ; unum summæ sapientiæ dono mirabilem , alium brutâ penè ignorantia miserabilem esse , sibi complacuerit. Cur etiam unam creaturam fecerit sensu tantum pollentem , aliam sensus vitæque expertem ; unam ratione conspicuam , aliam omnis rationis impotem ; cum tamen omnia , teste Ecclesiaste , *opera Dei bona sint , & non sit dicere , hoc est nequius illo.* Hæc , inquam , omnia suo tempore comprobabuntur. Neque infernum cœlo pejorem esse existimes : sicut enim , uti insignis quidam Dei servus rectè dicit , cœlum sideribus , ita infernus damnatis hominibus , & dæmonibus ornabitur : tam enim commendat justitiam Judicis iniquorum devastatio , quàm innocentium defensio. Licet enim , teste Divo Paulo , *DEI Judicia mundo sint incomprehensibilia , & investigabiles viæ ejus tam de iis , qui ad vitam , quàm qui ad mortem destinan-*

destinantur; in patria tamen luculenter patebit, universas vias Domini non esse nisi misericordiam & veritatem, ad judicandum; ubi videbitur, quomodo justitiæ rigorem restrinxerit clementia, & justitia misericordiæ indulgentiam temperarit.

III. *Theodidactus.* O quàm oeculta sunt in præsentem temporis statu divina judicia! Dic ergo, mi Cosmiel, quis investigare poterit, cur Deus Jacob dilexerit, Esau autem odio habuerit, antequam nati essent? quid demeritus est Esau, aut meritis Jacob, cùm divina bonitas nullum nisi secundùm præsentem justitiam judicet? Cur duo infantes portantur ad baptismum, unus natus ex fidei ante baptismum moriens descendit ad limbum, alter natus ex infidei post baptismum moriens evolat in cœlum? Cur binis latronibus secum crucifixis tam disparem exitum permiserit? Cur, præter Judam, alium Apostolorum neminem reprobaverit? Hæc enim verò sunt, quæ concipi non possunt, animamque turbant. *Cosmiel.*

Nōne dixi tibi? Hæc eo fine permittuntur à DEO, ut homines cautiùs sollicitiùsque in via servitutis ejus procederent: ex hoc enim contingit, ut nullus adeò sanctus sit, qui non impenetrabili divinorum judiciorum profunditate percussus timeat, ne cadat; nullus adeò impius, qui conversus ad Dominum per delictorum condonationem latronis exemplo, salutem æternam non se consecuturum speret. Itaque DEUS, qui vel in Angelis reperit pravitatem, sanctos fragilitatis suæ memores humiliare sibi complacuit, impios verò contrà ex peccatorum luto emersos spe veniæ erigere; nemine, amorè an odio dignus sit, sibi conscio. Hoc scias velim, Deum sapientissimum divina, angelica, & humana semper convertere ad optimū, hoc est, ad gloriæ suæ manifestationem, & Angelis, & hominibus ad divinæ naturæ fruitionem. Et licet malum in se nec speciem habeat, nec originem ullam; singula tamen mala opera ad magnum aliquod & insigne bonum sapientissimus Conditor ordinat, qui in domo sua nihil *ἀτακτον* & inordinatum relinquit.

Horrendum & irrecuperabilem Angelorum casum, obstinatamque eorum malitiam, ad exercitium & coronam ordinavit

Abyssus judiciorum Dei.

Deus omnia in bonum convertit.

Quanta bo-
na Deus
educat ex
malis.

justorum, juxta illud magni cujusdem Dei famuli, *superbus ille humilium malleator, ipso nesciente eis coronas fabricat, ipsos impugnando.* Pari modo humani generis casum, in admirabilem totius humanæ naturæ exaltationem convertit. Ex hoc enim humana divinæ naturæ inseparabili nexu juncta adeò emicuit, ut nec quicquam dignius aut excellentius humano intellectu excogitari possit, juxta illud Chrysofomi: *Reveram magnum & mirabile est, carnem nostram sursum sedere, & ab Angelis & Archangelis adorari; quod nequaquam, si Adam non peccasset, factum fuisset.* Unde rectè cantat Ecclesia: *O felix Adæ peccatum, quod tantum habere meruit Redemptorem.* Si enim homo ad imaginem Dei creatus, in suæ naturæ honore persistisset, nec diabolicâ fraude deceptus, à legē sibi posita deviasset: Creator mundi creatura non fieret, nec sempiternus temporalitatem subiret Deus, vel æqualis Patri Filius formam servi & similitudinem carnis peccati assumeret. An non prodicionem Judæ, & ex ea passionem & mortem Filii Dei consecuturam (quod revera peccatum omnium maximum fuit) benignissimus Deus in peccati destructionem, diabolicæ potestatis diminutionem, cœlestis januæ apertionem, & tandem in æternam felicitatem convertit? Anne vides, infidelitatem Thomæ dum, vulnerum Christi cicatrices tetigit, unâ in Fidelibus infidelitatis vulnera sanasse, atque adeò plus nobis ad fidei augmentum Thomæ incredulitatem, quam vel Angelorum cæterorumque Apostolorum testimonium profuisse? Hoc pacto Pauli conversionem Deus in salutem omnium convertit Ecclesiarum, dum sævissimus Ecclesiæ persecutor, factus est verbi divini fidelissimus & ardentissimus prædicator. Pari pacto Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, gloriosissimos agones in fulcimentum convertit spei cunctis fidelibus: nisi enim fidem Catholicam suo sanguine defendissent, nequaquam Domini JESU nomen ad nos cum fide Catholica tanto cum robore pervenisset. *Leve enim & momentaneum tribulationis tormentum, supra modum magnum glorie pondus operatur in electis Christi membris.* Hæreses & scandala ad fervorem fidei in tepidum acendum,

acuendum, martyrium ad coronas augendas permittit. Cur verò mundum in Paganismo reliquerit, etsi vos lateat, fieri tamen non potuit, quin inde magnum aliquod bonum emerferit. Cur America tanto tempore sine lege ulla divina & humana perstiterit, forsàn brutalis istiusmodi hominum concupiscentia, & immanium flagitiorum incessabilis perpetratio divinæ misericordiæ obicem, quò minùs divini influxus radiis perfunderentur, jecerat; vel etiam malignam stirpem prorsus extirpandam voluit, ut novis plantis, meliorisque frugis stirpibus, damnum illatum refarciret; quod post detectionem Novi Orbis per Evangelii prædicatores factum fuit eo cum fructu, quem in tanti mundi ad Christum conversione cum admiratione intuemur.

IV. *Theodidactus*. Verissima sunt, quæ dicis; sed cur Deus infinitè bonus ita nonnullas gentes omni auxilio destitutas reliquit, ut nullam earum curam habere voluisse videatur? An non melius fuisset, totum genus humanum, quod ipsi facillimum vel solâ voluntate fuisset, salvum facere? & quare tam paucos? *Cosmiel*. Scire debes, Deum, quantum est ex parte sua, nullius peccatoris mortem, sed omnes salvos fieri voluisse. Hinc nulli unquam mortalium divinæ gratiæ auxilia negasse, ad finem suum ultimum consequendum necessaria, vel ipse testatur per Isaiam: *Quid ultra debui facere, & non feci?* præter hoc unicum, quòd hominem non violenter ad cœlum trahere voluerit; atque hoc ideò fecit, quia justitiæ suæ, invitum coronare, nolentem sollicitare, non conveniebat. Unde Deus posuit hominem per arbitrii libertatem in manu consilii sui, in hoc hominem sibi assimilans, quòd à nemine cogi posset. Unde Augustinus: *qui creavit te sine te, non justificabit te sine te; creavit te nescientem, non justificabit nisi volentem*. Et quia liberæ voluntatis consensum exigit, ideò tota ferè salus hominum perit, dum quisque à carnis concupiscentia abstractus & illectus, plùs jugis boum, plùs temporalium deliciarum villis, plùs caducarum voluptatum conjugis, quàm aeterni Regis nuptiis inhiat. Veniet tempus, cum benignissimi Conditoris innocentia patebit,

Salvando-
rum pauci-
tas cur tam-
ta sit.

quàm serìo Dei Filius pro salute mundi tantopere ingrati laborarìt. Certè in universi mundi machina non tantum, quantum vel pro unico peccatore redimendo laborem sustinuit. In mundi producentis operibus dixit tantum, & facta sunt; pro hominis verò salute, cùm Deus esset, homo factus, servi formam suscepit, innumeris laboribus se voluntariè subjecit, & tandem ignominiosissimam mortem subiens, ingratos mortales in verbis sustinuit contradictores, in factis observatores, in morte denique illufiores. Atque hæc de inscrutabilibus Dei judiciis, in quantum ea humana mens attingere potest, sufficiant.

EPILOGUS.

Cosmiel. Agedum Theodidacte, jam tempus advenit, ut discussis omnibus divinæ sapientiæ operibus tandem tuæ Telluris orbi restituaris. Vidisti, ni fallor, quantum humano oculo concessum fuit, divinorum operum magnitudinem, varietatem, excellentiam; observasti finem, ob quem omnia condita sint; divinæ providentiæ semitas attendisti. Porro nihil amplius restat, quàm ut ea omnia tibi applices ad virtutum omnium complementum; tum deinde aliis eruditione ad justitiam: quæ si feceris, ecce bonorum nunquam interiturorum ubertas jam tibi parata est in collium æternorum habitaculis, ubi vitam habebis verè beatam, vitam securam, vitam tranquillam, pulchram, mundam, vitam ignaram mortis, tristitiæ nesciam, vitam sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, vitam totius elegantia & dignitatis plenissimam; ubi omnia in verbo vitæ, quæcunque tantopere in hujus corruptibilis vitæ usura miratus es, sine fine perfectè, intimè, uberrimè contemplaberis. **Theodidactus.** Ah, quæso, mi divine Magister, moriar; moriar, quæso, vel hoc momento, ut unà tecum hæc omnia possideam: jam enim verò omnia terrena mihi vilescunt, dum ea, quæ omnem exuperant sensum, attentius pondero. **Cosmiel.** Quemadmodum inexhausta est pramiorum scelestium copia, ita sine laboribus, sine sudore, sine prævio virtutum